

KANSkaart

Kijk Anders Naar Sociaal

Alpm

X
X Bureau Social Return
X

SOCIAL RETURN

VOORWOORD

De stad en haar gebruikers veranderen steeds, transformatie als gevolg van veranderende eisen en wensen is van alle tijden. Maar nu komt daar nog bij dat de druk op steden groter en groter wordt en de ruimte steeds schaarser. Het invullen van fysieke én sociale vraagstukken is daardoor nóg complexer geworden.

Dit boekje helpt in het vinden van een oplossing voor de complexiteit van stedelijke transformatie, specifiek voor sociale vraagstukken. Een deel van de sociale opgaven wordt taakstellend opgelegd aan aannemers/ontwikkelaars, denk aan basisscholen met een verplichting tot social return.

Veelal is er bij gebiedstransformatie geen sprake van taakstelling, maar van samenwerking. De KANSkaart in dit boekje helpt om sociale opgaven te verbinden aan ontwikkelende partijen in een transformatiegebied. Zo wordt social return geen verplichting maar een kans, die leidt tot een duurzame ontwikkeling. In eerste instantie is het doel van de KANSkaart om met andere ogen naar de sociale opgaven te kijken en ideeën op te doen. In tweede instantie kunnen partijen hierover afspraken maken. Op welke manier dat gebeurt, zal verschillen per gemeente (b.v. via een anterieure overeenkomst, ontwikkelovereenkomst of omgevingsplan).

Ter inspiratie zijn er in dit boekje ideeën en voorbeelden opgenomen. Niet als een limitatieve lijst, maar juist om te prikkelen om tot afspraken te komen, zodat met social return in een gebiedsontwikkeling echt maatschappelijke meerwaarde wordt gerealiseerd.

TOELICHTING KANSKAART

De KANSkaart geeft inzicht in verschillende mogelijkheden om sociale doelen in een gebied te bereiken.

In de linker kolom staan de sociale doelstellingen voor het gebied uitgesplitst per ontwikkelfase. Zo zal het in de planvormingsfase kunnen gaan om het geven van bekendheid in de omgeving aan een ontwikkeling en het benutten van kansen voor banen of sociale inkoop. In de bouwfase kan het accent liggen op communicatie over het project en het eventueel creëren van banen bijvoorbeeld voor beheer. In de exploitatiefase kan gedacht worden aan structurele banen, de verbondenheid van gebruikers met de omgeving en een bijdrage aan een gezond leefmilieu.

In de horizontale balk staan de middelen aangegeven per categorie om de doelen te

bereiken: maatschappelijke inkoop; werk- en opleidingsplekken bieden (doelgroep stages is MBO Entree en MBO 2 niveau); inzet expertise; community building en het geven van betekenis aan het gebied als geheel (bijvoorbeeld door het steunen van lokale initiatieven of bewoners daadwerkelijk de kans geven een woning te huren door middel van goede en tijdige informatievoorziening).

In de regel achter de hoofddoelstelling wordt weergegeven waar informatie kan worden gevonden, bijvoorbeeld een link naar een website met sociale bedrijven, of een platform met initiatieven.

Bij de doelen kan gedacht worden aan sociale cohesie, veiligheid, gezond leefmilieu, betere kansen voor kwetsbare Amsterdammers, minder eenzaamheid etc. Elke stap in de goede richting draagt hieraan bij.

Het idee is dat een ontwikkelaar in overleg met de gemeente per project de kaart invult met realistische maatregelen.

KANSKAART

	Maatschappelijk Inkopen	Werk-, opleidings- plekken bieden	Inzet expertise eigen onderneming	Ondersteunen community building	Gebiedsbreed betekenis geven
Algemene doelstelling	socialezaken.info.nl /gemeente	pantar.nl	bv.imcweekendschool.nl	bv.buurtgids.nl	bv.arenapoort.nl/werken
Doelstelling in planvormings- fase	P.13	P.23 P.15	P.31	P.41	P.41
doelstelling in uitvoeringsfase	P.7 P.11	P.25	P.27	P.35	P.39
Doelstelling in exploitatiefase	P.9	P.17 P.19 P.21	P.29	P.33 P.37	P.29

FILM

Maatschappelijk Inkopen Uitvoeringsfase

Shootlab Amsterdam is een sociale firma in Amsterdam die werkt met autistische jongeren. Shootlab is ingezet bij de ingrijpende verbouwing van het Amstelstation en heeft een promotiefilm van de verbouwing gemaakt.

ONDERHOUD AUTOMATEN

Maatschappelijk Inkopen Exploitatiefase

De gemeente Amsterdam zet mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in (Pantar) om het onderhoud te verzorgen van drankenautomaten in de verschillende panden.

MOZAÏEK BANKJE

Maatschappelijk inkopen Uitvoeringsfase

Pantar (Amsterdam) verbindt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met het arbeidsproces. Een mooi voorbeeld is het werken met mozaïek. Dit bankje is gemaakt in opdracht van een leverancier van de gemeente Amsterdam met een SR-verplichting. Het is een voorbeeld van een element dat verbindend is voor de buurt als ontmoetingsplek, tot betrokkenheid leidt en een herkenbaar punt in een gebied is.

HOUTEN TAFELS

Maatschappelijk inkopen
Planvormingsfase - uitvoeringsfase

Pantar (Amsterdam) heeft een afdeling waar houten tafels worden gefabriceerd. Deze kunnen worden voorzien van bijvoorbeeld mozaïek-logo's.

WESTERGOUWE

Werk- en opleidingsplekken
Planvormingsfase

Westergouwe is een nieuwe woonwijk in ontwikkeling. Er zijn inmiddels 500 woningen opgeleverd. In de komende jaren worden de overige 4.000 woningen gerealiseerd. Door het Projectbureau Westergouwe (een samenwerking tussen 2 grote ontwikkelaars en de gemeente) worden beheerders ingezet met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze zorgen ervoor dat het gebied er verzorgd uitziet totdat dit wordt overgedragen aan de gemeente. Hierdoor wordt het voor de (nieuwe) bewoners een prettige leefomgeving. Deze omgeving vormt namelijk ook het verkoopplaatje voor de rest van de wijk. Daarnaast ondersteunen deze beheerders onder andere bij de op- en afbouw van diverse bewonersbijeenkomsten, het plaatsen van kerstbomen in de wijk en zijn ze de ogen en oren in het gebied. Een mooi voorbeeld van een win-win situatie.

INZET MENSEN MET FYSIEKE BEPERKING

Werk- en opleidingsplekken
Exploitatiefase

Er zijn in Amsterdam sociale firma's die zich bezig houden met schoonmaak van kantoren of bedrijven met bijvoorbeeld dove mensen. Zij kunnen in elke fase worden ingezet.

PARKEERGARAGE

Werk- en Opleidingsplekken
Exploitatiefase

Voor het beheer van een parkeergarage onder een kantoor of woonblok kunnen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden ingezet.

FIETSENSTALLING

Werk- en Opleidingsplekken
Exploitatiefase

Verdichting in de stad leidt tot een grote behoefte aan in pandige fietsparkeerplekken. Inzet van een fietsenstallingbeheerder met een afstand tot de arbeidsmarkt is een mooie vorm van een win-win situatie en leidt bovendien tot meer verbondenheid van oude en nieuwe bewoners en structureel werk.

SCHILDER

Werk- en opleidingsplekken
Planvormingsfase

Ook schilderwerk kan worden verricht door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld in de fase van tijdelijk gebruik.

TIJDELIJKE WONINGEN

Werk- en Opleidingsplekken
Uitvoeringsfase

Op veel plekken is het woningtekort zo groot dat met tijdelijke woonconcepten wordt gewerkt. C3 living is bijvoorbeeld een bedrijf dat woonunits in de fabriek bouwt met mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt. Bij de plaatsing van de units betreft het bedrijf lokale sociaal-maatschappelijke organisaties om de afbouw samen met hen en vaak ook met de nieuwe bewoners te realiseren. De kosten worden laag gehouden waardoor de huur van de woning ook aantrekkelijk is voor lage inkomensgroepen.

SCHOLEN

Inzet expertise Uitvoeringsfase

Het geven van gastcolleges is een manier om expertise in te zetten vanuit een marktpartij ten behoeve van social return. Voor beide partijen erg leuk! (zie ook imcweekendschool.nl)

Rondleidingen op de bouw zijn ook een manier om expertise over te dragen of interesse te wekken bij leerlingen in het basisonderwijs of middelbaar onderwijs.

BROUWERIJ DE PRAEL

Inzet expertise
Exploitatiefase

Brouwerij De Prael is een sociale firma in o.a. Amsterdam. Een bedrijf of leverancier in Amsterdam heeft voor de brouwerij belangeloos zijn expertise ingezet (financieel advies) in het kader van social return voor een Amsterdamse opdracht.

ONDERSTEUNEN VAN BURGERINITIATIEVEN

Inzet expertise Planvormingsfase - Exploitatiefase

Met inzet van eigen expertise vanuit de marktpartij kunnen bewoners/gebruikers van een gebied op weg geholpen worden bij het realiseren van hun initiatief of Start-up. Het kan onder andere gaan om een financiële doorrekening van het initiatief, het meedenken over de opzet en realisatie van het initiatief, of begeleiding bij gesprekken met overheden.

Het bieden van een werkruimte aan lokale ondernemers/Start-ups is ook een belangrijk middel om in te zetten. Dat kan in de tijdelijke situatie, maar uiteraard ook in de definitieve.

FRUITBOMEN

Ondersteunen community building
Exploitatiefase

De inzet van fruitbomen in een gebied dat collectief eigendom van de gebruikers wordt, werkt verbindend. Mensen van alle leeftijden kunnen er een rol in spelen. Zowel het planten, oogsten, beheren als er verblijven dragen bij aan saamhorigheid. Deze foto is van fruityourworld.org.

BUURTBBQ, SAMEN ETEN

Ondersteunen community building
Uitvoeringsfase

Tijdens de bouw, of bij en na de oplevering een BBQ of etentje voor de omgeving organiseren, draagt bij aan verbinding in het gebied. Dit kan op initiatief van de ontwikkelaar die de gegevens heeft van de nieuwe bewoners. De bewoners leren elkaar kennen en worden in een vroeg stadium betrokken bij de ontwikkeling van hun nieuwe wijk. De ontwikkelaar kan aan de bewoners vragen of en hoe zij willen bijdragen aan de ontwikkeling van het gebied. Dit is een goede start voor de buurt. Zorg voor een cateraar die uit de buurt komt met een sociaal oogmerk (bijvoorbeeld voorziet in opleidingsplekken, of werkt met vluchtelingen of één van de sociale firma's in Amsterdam).

Een organisatie als buurtgids kan ook goed bijdragen aan verbinding (buurtgids.nl)

BUURTKAMER

Ondersteunen community building
Exploitatiefase

Buurtkamers hebben een belangrijke betekenis bij communitybuilding. Zij bieden o.a. ouderen een plek om samen te komen en anderen te ontmoeten. Het ter beschikking stellen van een kleine of grotere ruimte in een nieuwe ontwikkeling kan een grote bijdrage leveren aan veiligheid en verbondenheid in een buurt.

KUNST EDUCATIE

Gebiedsbreed betekenis geven Uitvoeringsfase

Francesca Vonck is kunstenaar en verzorgt o.a. kunsteducatie op scholen als sociaal versterkende activiteit. Met vodden, plakband en schaar tovert zij samen met kinderen prachtige kostuums, waardoor deze kinderen "groeien". Het steunen van dit soort projecten levert een bijdrage op een ander schaalniveau. Er zijn websites waar dergelijke initiatieven worden samengebracht. In het kader van social return kan aan deze initiatieven een bijdrage in natura worden geleverd. Deze foto heeft Francesca gemaakt voor één van haar projecten.

Kunstenaars kunnen ook (samen met scholen) ingezet worden om bouwhekken te versieren, of bij het feestelijke vieren van een mijlpaal.

PLACEMAKING

Gebiedsbreed betekenis geven
Planvormingsfase

Een beslist niet te vergeten middel is placemaking! Met tijdelijke voorzieningen de buurt activeren en voorbereiden op nieuwe activiteiten is inspirerend, vergroot de levendigheid en de binding. Ook hierbij kunnen direct of indirect mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden ingezet.

Informatie

Leontine van der Breggen
APPM management consultants
breggen@appm.nl
tel 06 29502224

Yong Haselaar
Bureau Social Return Gemeente Amsterdam
social.return@amsterdam.nl